

СЕМИНАР
“Ролята на бизнеса
в борбата с младежката безработица”

София, 03.10.2013 г.
Българска стопанска камара

Проблеми на младежката заетост и тенденции на пазара на труда

д-р Томчо Томов

Този проект се осъществява с финансовото съдействие на Европейската комисия
(ГД “Заетост, социални въпроси и приобщаване)

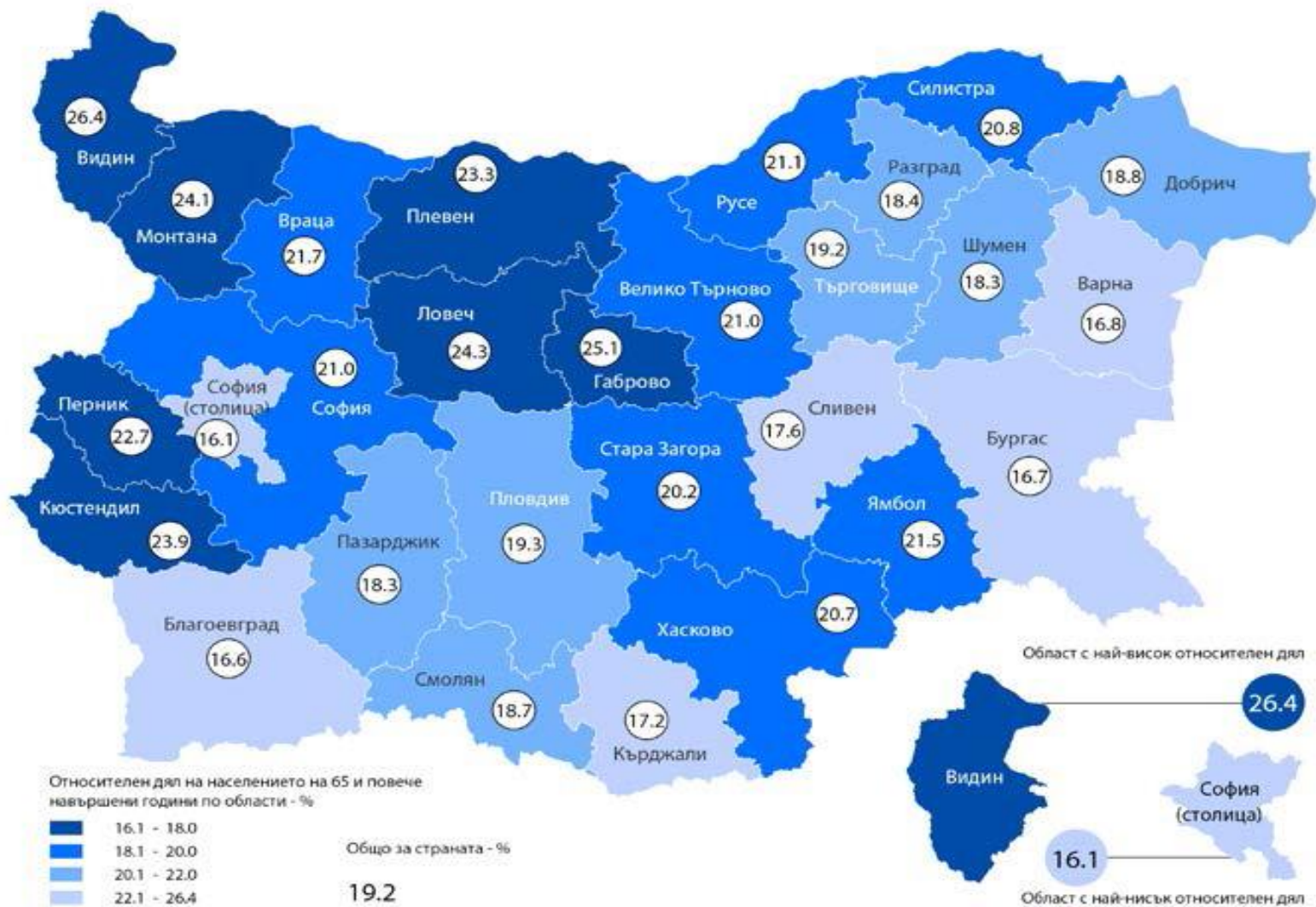
Демографски процеси

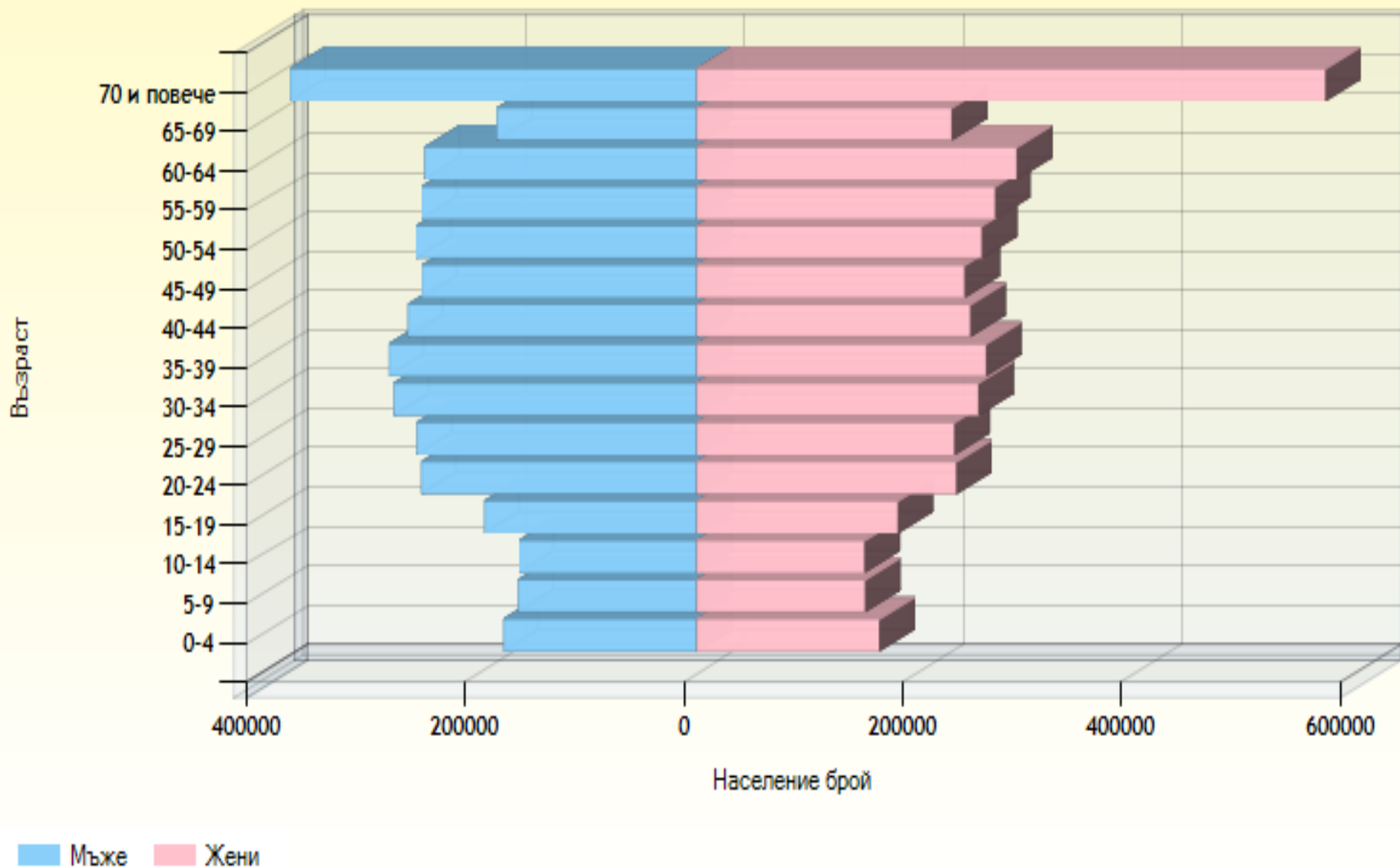
Демографски процеси

- Население (31.12.2012 г) - 7 282 041 души
- За 12 г. населението е намаляло с около 8%
- Намалява населението до 15 г. – от 17% (2010) на 13.6% (2012)
- Очертана тенденция на застаряване:
 - Трудоспособна възраст (2012) - 4 503 000 (61.8%)
 - Трудоспособна възраст (2020) - 56%
 - Средна възраст – 39.9 г. (2000), 42.8 г. (2012), 46 г. (2020)
 - ОК на възрастова зависимост – 48.7% (2012) **1:2**, 59% (2020) **1:2.6**
- От 67 000 включващи се в пазара на труда, 31% са роми, 2020 – 47% роми

Дял на населението на 65 и над 65 г.

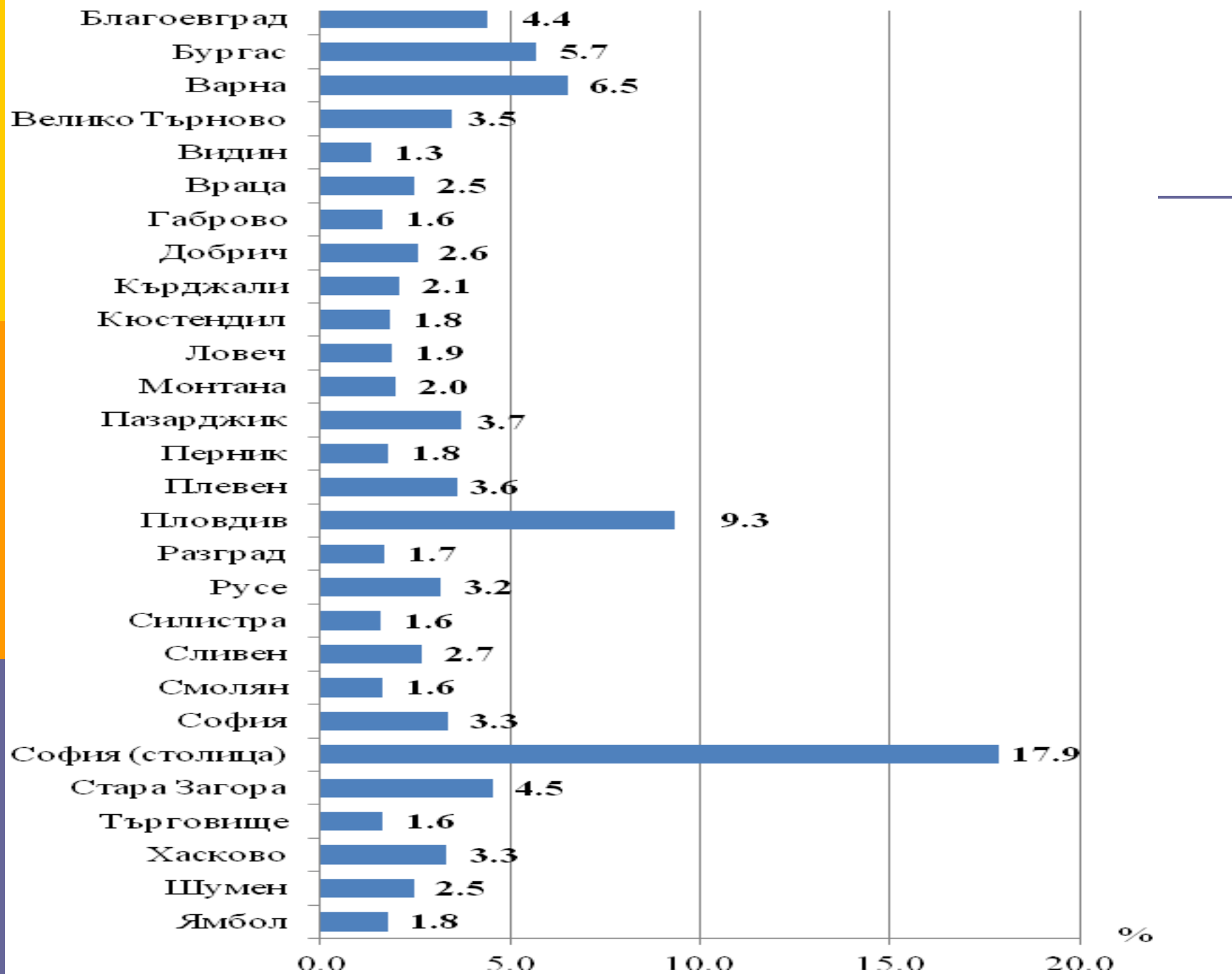

Население по възраст и пол

Диспропорции

- 73% живеят в градовете, 27% - в селата
- 75% от населението на активна възраст е в градовете, 25% - в селата
- Само през 2012 г. 12 150 души са напуснали България (67% млади хора)
- Само през 2012 г. 82 250 души са се преселили от село в град или от малък град в по-голям (74% млади хора)
- 92% от хората с висше образование са в градовете, 8% - в селата

Образование

Качество на работната сила в България

Образователна структура на населението

✓1 140 405 – с висше образование, в т.ч.:

229 882 – над 50 г. (20.2 %)

202 186 – до 30 г. (17.7 %)

✓2 558 342 – със средно образование

✓1 051 142 – с основно образование

✓177 872 – с начално образование

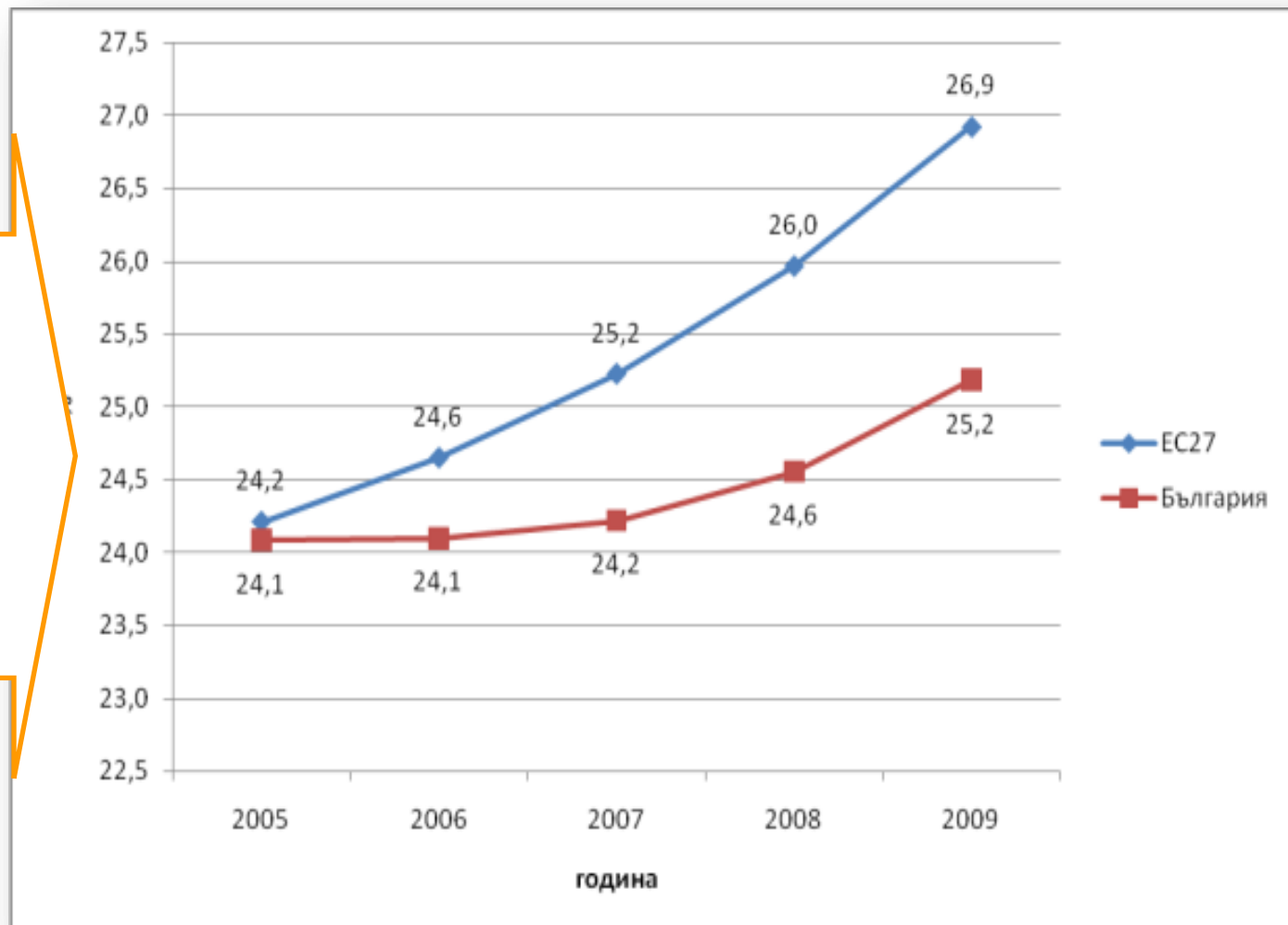
✓100 140 – неграмотни

** Данните са на НСИ от последното преброяване на населението (2011 г.)*

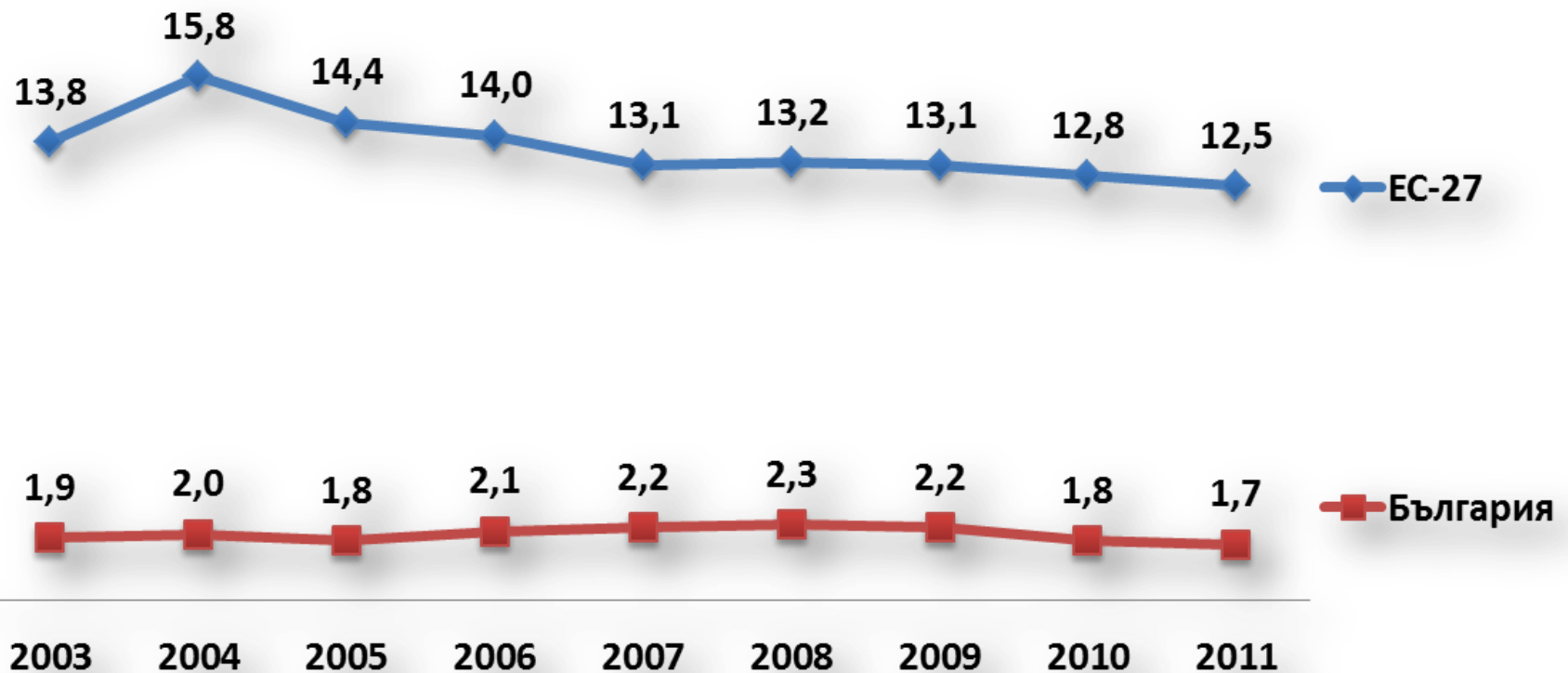
Дял на активното население с висше образование

Относителен дял на икономически активното население (15-64г.) с висше образование в ЕС и България
(Източник: Евростат)

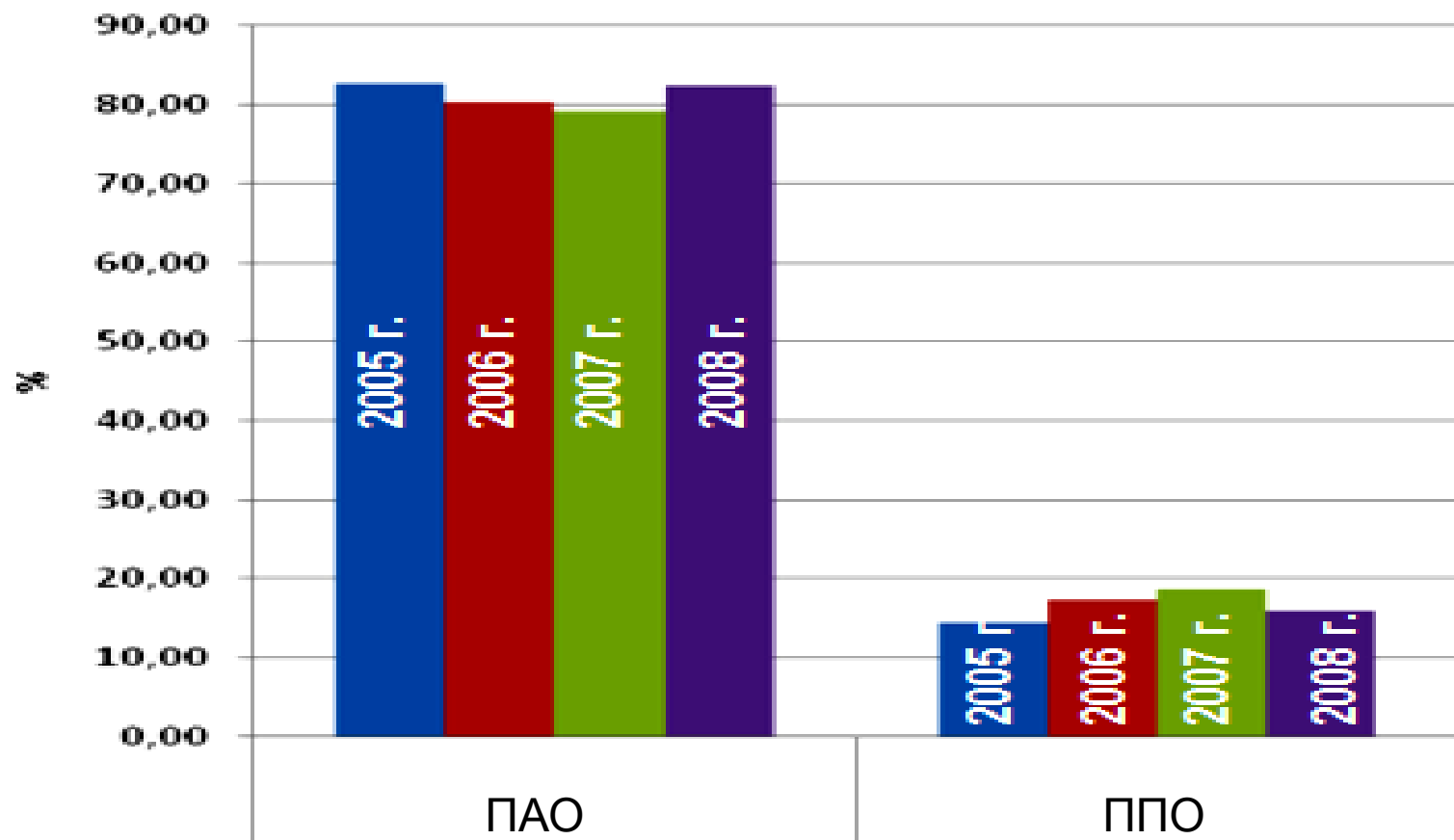

Учене през целия живот

Участие в системата на образование и квалификация на лицата на възраст 18-64 г. *Източник: Евростат*

Нараства приема на студенти по програми с академична ориентация

* ISCED – Международен стандарт за класификация на образованието

Разминаване между “търсене и предлагане”

■ Изисквано от работодателите образование ■ Студенти по области на образование

- ✓ Завършилите технически университет си намират най-бързо и добре платена работа;
- ✓ От останалите висшисти само 20% работят по специалността си!

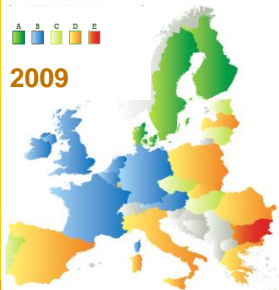
Одит на Сметна палата във ВУ

- Само 25% от завършилите (последните 4 г.) работят на позиции, изискващи висше образование
- Близко 49% от завършилите, които са си намерили работа, са на длъжности, които изискват средно образование
- Предоставената субсидия на ВУ е в размер на 1.326 млрд. лева
- Приемът във ВУ е по 52 професионални направления от 9 области на висшето образование
- Пренасищане на пазара на труда с кадри от едни специалности и недостиг на други
- Подготовката е предимно теоретична и не съответства на потребностите на бизнеса

Компютърни умения

(15-64 г.)	BG	EU 27
Завършили компютърни специалности	2 %	3,4 %
Ползвали компютър	53 %	78 %
Работили с файлове	41 %	63 %
Ползвали аритметични формули	22 %	43 %
Правили електронни презентации	6 %	31 %
Писали компютърни програми	2 %	10 %

Умения на работната сила

Доклад 2010

Скала

Source: INSEAD

Роля на семейната среда

Родители	Деца
Без висше образование	2%
1 с висше образование	50%
2 с висше образование	83%

Младешка заетост

Младешка безработица в ЕС `2011

- Испания - 46.4 %
- Гърция - 44.4 %
- Словакия - 33.2 %
- Литва - 32.9 %
- Португалия - 30.1 %
- **България - 28.4 %**
- Холандия - 7.6%
- Австрия - 8.3%
- Германия - 8.6 %

Фактори влияещи на младежката безработица

- Влошено икономическо състояние
- Съкращения, намаляване на инвестициите в работни места и в развитието на човешкия капитал
- Дисбаланси в структурата на икономиката и вътрешна миграция
- Семейна среда и социално обкръжение
- Митове в професионалното ориентиране
- Липса на система за прогнозиране потребностите от квалификация и умения
- Проблеми на образователната система, липса на практически умения
- Липса на система за валидиране на умения придобити в практиката
- Неадекватни политики на пазара на труда
- Нежелание и недостатъчна активност в продължаващото обучение и преквалификация
- Неефективно използване на ЕФ

Официална статистика

- 28.4% от младите хора (до 25 г.) в България са безработни
- 20% от всички безработни са младежи
- Безработните младежи с висше образование са 23.4% от всички регистрирани безработни висшисти
- Делът на безработните младежи без квалификация и специалност е 62%; близо 50% от регистрираните безработни млади хора са с основно или по-ниско образование.

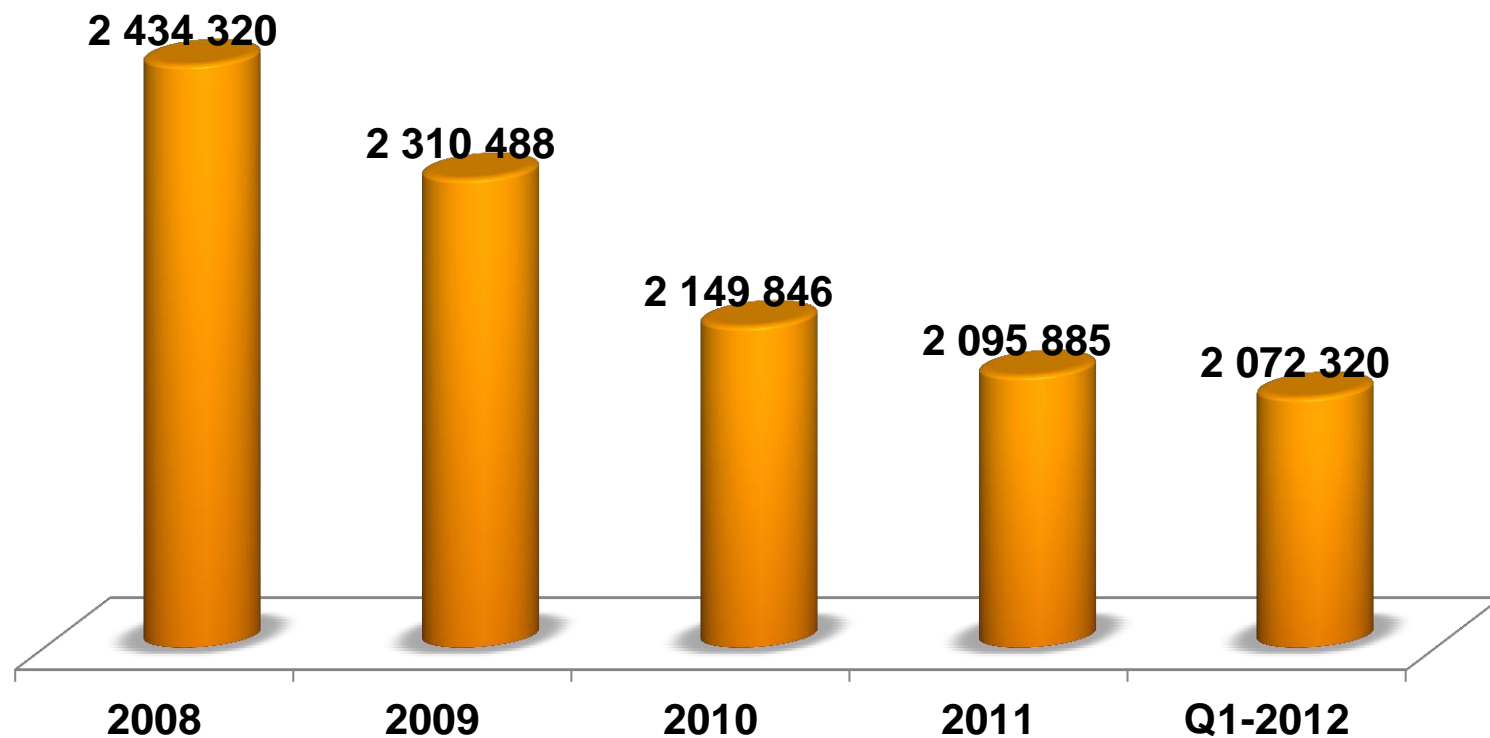
Проучване на Агенция “Медиана” и СИБ (2012 г.) – установени факти

- Данните на НСИ и АЗ се разминават. Броят на реално безработните млади хора е 3-4 пъти по-висок – 300 000 на възраст до 29 г. (НСИ отчита 75 000)
- Близко 46% от безработните млади хора са повече от една година без работа
- Всеки шести от безработните млади над 20 г. никога не е почвал работа
- Формира се нова група – “потомственна безработица” в групата 15-29 г. или около 40,000 млади хора
- Безработицата “пълзи” от селата към градове и от необразованите към образованите с все по-бързи темпове

Проучване на Агенция “Медиана” и СИБ (2012 г.) – установени факти

- В държавните Бюра по труда – обявяваните свободни работни места категорично не кореспондират с търсените от младите хора длъжности
- Близко 48% от анкетираните млади хора се притесняват да не бъдат съкратени
- Над 41% от анкетираните млади хора са с трудови правоотношения в сферата на “сивата икономика”
- Около една-трета от анкетираните декларират, че заплатите им се бавят
- Над 90 000 от анкетираните заявяват, че искат да напуснат страната

Работни места – 362 000 по-малко

Влошена структура на работните места

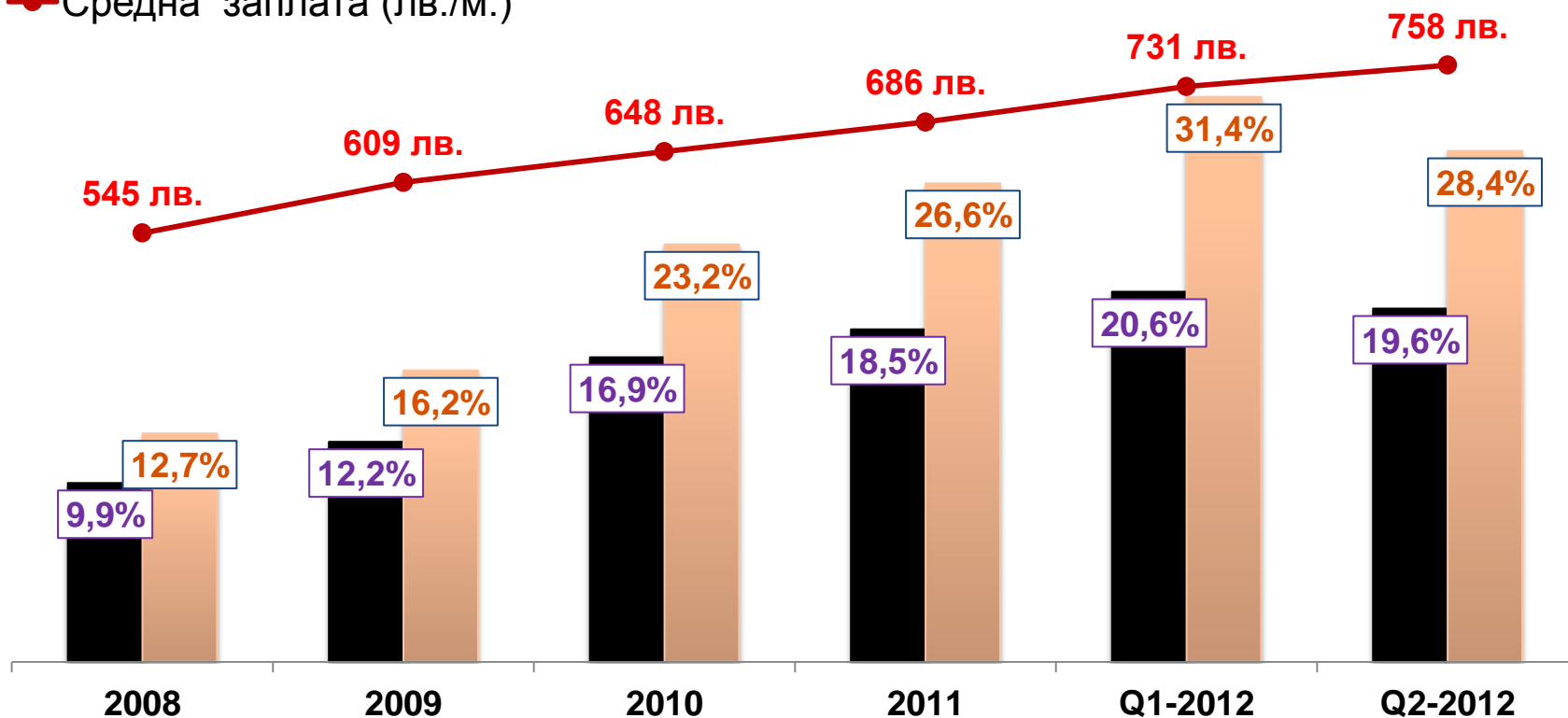
- ➔ 58% услуги, търговия и селско стопанство;
- ➔ 26% промишленост и строителство;
- ➔ 16% обществен сектор;
- ➔ 150 000 предприятия (46% от активните) са с 0 заети!

Пазар на труда и младежка безработица

■ Безработни и обезкуражени (15-64 г.)

■ Коеф. на младежка безработица

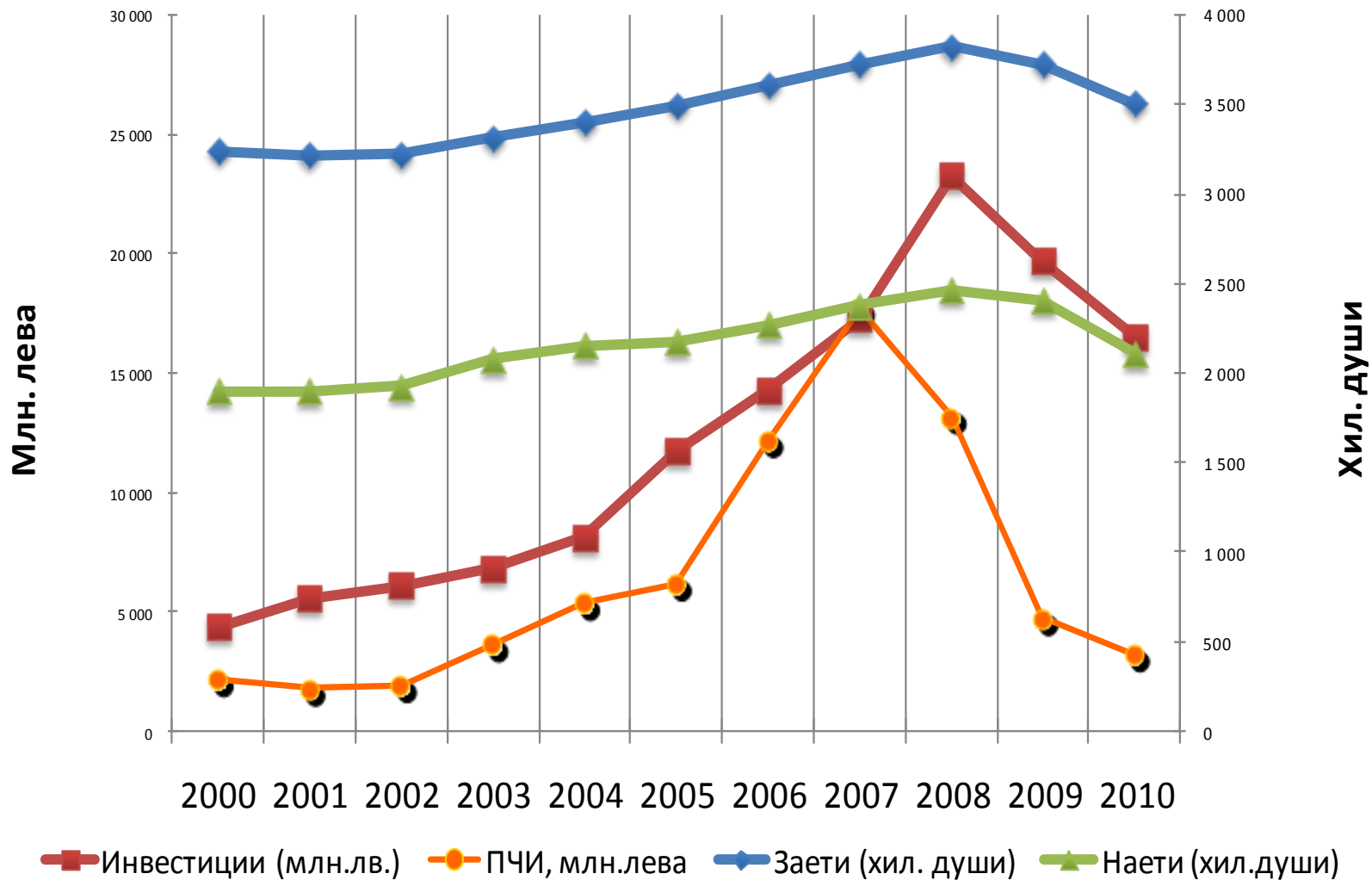
● Средна заплата (лв./м.)

Съответствие между търсене и предлагане на работни места без квалификация

Работни места и инвестиции

Какво трябва да се предприеме?

- Ускорено създаване на работни места за хора с ниска квалификация
- Промяна в трудовото законодателство (гъвкавост)
- Реформа в професионалното образование
- Промяна в системата за акредитация и субсидиране на университетите
- Въвеждане на система за външно оценяване на резултатите от обучението
- Усъвършенстване на стажантските програми
- Данъчни и финансови стимули за ангажиране на бизнеса
- Ограничаване на “сивия сектор”